

AZ ÚR KATONÁI

IRTA: EMMET LAVERY

A múlt év októberében a new-yorki Broadway egyik színházában olyan darabot játszottak, aminőt a New-York Herald Tribune kritikusa szerint a szórakozást kereső színházi közönségnek még sohasem mertek feltálni. A szerző, Emmet Lavery, teljesen új ember volt a színpadon, a darab címe «The First Legion» volt (Az első légió), közelebbi meghatározása úgy szólt, hogy «dráma Jézus társaságáról» s az új darab a katolikus dogma területén játszódott le, amire még egyáltalán nem volt példa new-yorki színházban. Az A m e r i k a című jezsuita folyóirat szerkesztőjének megjegyzése szerint Lavery darabja, amelynek témája maga a jezsuita rend, teljesebben és bátrabban tárja fel a katolicizmus ideáljait, mint Sierra darabjainak kivételével bármely világi színdarab.

A darab egy délamerikai jezsuita rendházban történik, személyei: nyolc jezsuita páter, egy világi pap, egy hitetlen orvos és egy tizenegy éves fiú. A drámát, amely itt minden egyes lélekbe behatol, a rend egyik tagjának hirtelen és csodás felgyógyulása indítja el s az alább következő jelenet teljesen rávilágít az egész darabra.

A színpad sötét, amikor a függöny szétmegy és a sötétből a gyónó papoknak hangja hallatszik. Az arcuk nem látható egy pillanatra sem.

DUQUESNE: In nomine patris, et filii, et spiritusi sancti.

RACOLEY: Áldj meg, atyám, mert gyónni akarok.

FULTON: Tegnap gyóntam meg utoljára.

QUARTERMAN: Én feloldozást nyertem.

KEENE: Én penitenciát tartottam.

SIERRA: Gyónok a Mindenható Istennek és teneked, atyám.

A hangok morajlásba olvadnak át, amely egyre halkul és elnémul, amikor fény hull a színpad közepére és láthatóvá lesz páter Ahern a gyóntatószékben. Bátorstóla van a vállán s arccal a közönség felé van fordulva. Jobbra térdel dr. Morell derékszögben a közönség felé, akit a rendes rács választ el páter Aherntől.

MORELL: *lázasan suttogva*): Nem ismer meg, Mark, én vagyok Péter.

AHERN: Hogyne ismerném meg, — de mi nem veszünk tudomást arról, hogy ki térdel a gyóntatószékben. Így könnyebb órájuk nézve. Mit tehetek önért?

MORELL: Én tulajdonképpen nem gyónni jöttem — legalább nem úgy, ahogy önök értelmezik. Már évek óta nem járultam a szentségekhez.

AHERN: Akkor hát mit kíván tőlem?

MORELL: Beszélnem kell önnel. Ki kell beszélnem magamat valakivel. De először meg kell ígérnie valamit. *(Komoran.)* Az a kívánságom, hogy mindazt, amit mondani fogok, olyan szentséges titoknak tekintse, mintha igazán meggyónnék.

AHERN: Igérem, hogy minden szavát a szentgyónás titkának pecsétje alatt fogom őrizni.

MORELL: Tudom, hogy meg fog gyűlölni engem, Mark. Rettentő az, amit én elkövettem. Belekontárokodtam valamibe, ami túlhaladta erőmet... Engem elso-dort az ár.

AHERN: Uralkodjék magán, Péter... Mondja meg, hogy mi gyötri?

MORELL *(kitör belőle)*: Nem érti, Mark? Páter Sierra felgyógyulása nem csoda.

AHERN: *(megdöbbenve)*: Tudtam. Egész idő alatt éreztem, hogy énnekem van igazam. *(Áztán, mint az ügyvéd, aki keresztkérdéseket ad föl)*: De hát akkor hogyan történt? Mi okozta mégis?

MORELL: Páter Sierrának álma volt, ennyi az egész. Amikor fölébredt, még nem tért magához a káprázatából. Elfelejtkezett az idegbénultságáról, a láza megszűnt és ő járnai kezdett. Ez minden, amit mondhatok.

AHERN (*haraggal*): Nem, Péter. Ez még nem minden. Még sok egyéb van hátra (*enyhébben*): Hogy tehetett ilyet. Tudom, hogy ön nem olyan, mint mi vagyunk, de ilyenek sohasem hittem.

MORELL (*áradó dicsékvéssel*): Mindig izgatott a kérdés: van-e a hitnek gyógyító ereje? Most hát alkalmam volt meggyőződni erről. Mindössze is el kellett hitetnem páter Sierrával, hogy csoda történt vele — és akkor ő már bizonyos volt afelől, hogy képes lesz járni.

AHERN: De miért, Péter? Miért akart minket félrevezetni.

MORELL (*készerően*): Gyűlöltem Jézus társaságát . . . Ő, ne gondoljon itt magára vagy akár más személyre — én magát a rendet gyűlöltem. Mulatni akartam azon, hogyan fognak viselkedni némely rendtagok, ha majd a világ visszajön hozzájuk egy csomó olyan dologgal, amelyekről ők már lemondtak.

AHERN (*szánalommal*): És mit vétett a mi rendünk ön ellen?

MORELL: Amit mindenki ellen vétenek, aki elpártolt az Egyháztól . . . Majdnem mindig sértett a fölényük. Mindig azt éreztem, hogy amit művelnek, sokkal szebb, semhogy igaz lehessen.

AHERN (*könyörtelenül vallatja*): Hát a többi orvos? Hogy sikerült őket is megtevesztenie?

MORELL (*gúnyosan*): Hát amikor az orvosok egy közönséges vakbélre nézve sem tudnak megegyezni. Ki várhatja tőlük, hogy egy ilyen bonyolult csodával szemben egy véleményen legyenek?

AHERN (*szédülve*): És ezek a «gyógyulások» hasonló módon folytatódnak?

MORELL (*izgatottan*): Igen, de ön elfelejt valamit. Mi lesz azokkal a szerencsétlenekkel, akiknek itt csalódnia kell (*éles, rekedt hangon*): Én erre sohasem gondoltam. Én csakis a társaságot vettem célba. De én nem akartam senkit se megsebezni.

AHERN: És nem látta be, hogyha minket bánt, másokban is kárt fog tenni?

MORELL (*próbál összefüggően beszélni*): Ó, Istenem, Mark . . . Megfeledkeztem arról, hogy mennyit árthatok a gyermekeknél . . . Olyan erős a hitük. A testvérem beteg kis fia . . . Jimmy . . . A tengerpartról hozta őt idáig az édesanyja s a gyerek azt hiszi, hogy ő is járni fog . . . Pedig ez kizárt dolog, Mark. Sohasem fog járni . . . Ez nem Pater Sierra esete . . . Ötéves korában hátgerincgyulladás volt. Hogy mondjam meg neki, hogy ő soha fel nem épülhet?

AHERN: Ez hozzátartozik az ön büntetéséhez. Meg kell értetnie a fiúval az igazságot.

MORELL (*megettörve*): Nincs hozzá erőm, Mark. A gyerek olyan vakon bízik. Istenem, mit tettem?! És mitévő legyek most?

AHERN: Mitévő legyen most? Itt csak egy dolgot lehet tenni. Haladéktalanul elkövetni mindent, hogy a zarándoklatok megszűnjenek, amily hamar csak lehetséges.

MORELL: És pánikot keltsünk a tömegben.

AHERN (*haraggal*): Nagyobb pánikot keltett eddig azokban, akik egész életüket föltették erre a hamisított csodára. (*Nyomatékosan*): Az Egyház nem a tévedés alapjára áll, hanem mindenkor csakis az igazság alapján. Ön számot fog adni a Pater Rektornak és mindazoknak, akiket illet, hogy ez a dolog szép lassan kialhassék. Szörnyű dolgot művelt, rettenetes dolgot, de Istennek hála, még idejekorán jelentkezett, hogy megmenthessem a mi rendünket . . .

MORELL (*nyíltan fellázadva*): Nekem ez eszemágában sem volt. Én csakis tanácsért jöttem önhöz — és csak a gyónási titok pecsétje alatt. Ne feledkezzék meg erről.

AHERN (*a rémület fojtogatja*): Nem! Nem! Nem, Péter. Ön nem ezt akarja. Nem akarhatja.

MORELL (*ő is meg van rémülve*): Egy árva betűt sem árulhat el, amit elmondtam itten. Beszélmem kellett valakivel, akiben megbízhattam, mert különben . . .

AHERN (*most már nem a pap szól a bűnöshöz, hanem az ember támad rá a másik emberre*): Úgy?! Akiben megbízhatott! Miért nem fordult máshoz a bizalmával?

MORELL: Azt hittem, hogy ön a nekem való ember. Mert sohasem rajongott a csodákért.

AHERN (*élesen*): Éppen ez az. Én vagyok az egyetlen ember, aki megmenthetné a házat és ön megköti a kezemet. Ön nem vethet valakit ilyen purgatóriumba, Morell; hogy itt álljak tehetetlenül s nézzem, amint Isten papjai megszentelik azt, ami Isten ellen való véték. Könyörgök, hadd szólhassak a páter Rektornak, mielőtt még elkészünk.

MORELL: Soha. Soha. Ez megölné páter Sierrát s ki tudja, milyen kárt tenne Jimmyben.

AHERN: Van-e csak halvány fogalma is arról, hogy mit művel én velem! Ha a gyónási titkot szegezi velem szemben, attól a perctől fogva élőhalott vagyok.

MORELL: Nem tehetek róla. Ez titok — és annak is kell maradnia, Mark.

AHERN (*növekvő kétségbeeséssel*): Egész életemen át hordjam magamban a való igazat és soha ki ne mondhassam. Nézzem, hogy a társaim helytelen dolgot művelnek s ne állíthassam meg őket. Hát nincs irgalom a maga lelkében, Morell?

MORELL: Az én lelkem már régóta odaveszhetett. Én már csak szálló pehely vagyok a szélben.

AHERN (*maró gúnnyal*): Ártatlan, fehér pehely, mi?! Kérem — követelem — nem mint pap a bűnöstől, csak, mint egy emberi lény a másiktól — hogy kimondhassam az igazságot és megmenthessem a rendünket.

MORELL (*nyomorultán*): Ön mindig csak a rendre gondol. Én meg az olyan gyermekekre gondolok, mint Jimmy, akik talán soha többé nem fognak hinni semmiben.

AHERN: S mit hágy meg nekem az én hitemből? Bár inkább egy késsel döfte volna át a szívemet. Mennyivel könnyebb mártírok módjára elszenvedni a halált a gyónási titok védelmében, mint végigélni a tévedésnek ezt a tragédiáját, amíg csak utolsót nem lélekzem. Meg kellene átkoznom önt, Morell, — de még erre sem vagyok képes, Isten irgalma legyen velem.

MORELL: Én imádkoznék, ha tudnék, — de azt sem tudom, miért imádkozzak . . .

AHERN (*tévedre hull*): Morell, ha valaha életében imádkozott, most imádkozzék velem, de nem azért, amit maga kíván, de kérje Istentől azt, amit ő kíván. Hiszen most már maga is bizonyosan mindent az ő kezébe tett le . . . senkisémet tehet egyebet . . . (*aztán a legnagyobb egyszerűséggel*): Ó, Isten, kiben minden dolgok kezdődnek és végződnek, adj nekünk a te világosságodból. Részesítsd ezt az embert kegyelmedben, hogy lássa az igazat s legyen bátorsága azt kivallani. Könyörgünk, szánd meg azokat a szerencsétleneket, akik még egyre idegyűlnek és várva várják azt, amit a mi tehetetlenségünk meg nem adhat nekik. Ne engedd, hogy ez a játék folytatódjék, — hozzád esengek, Uram, — mutasd meg az igaz utat, különben elveszünk! (*A sötétben újra hallatszik a papok hangja, először halkán, páter Ahern imádságának utolsó szavai alatt, aztán erősebben, mint boldog és békés szólamai a gyónásnak.*)

RACOLEIGH: Én Istenem, aki csupa jószág vagy és érdemes minden szeretetemre.

KEENE: Rettegek a pokol kínjaitól s hogy elvesztem a mennyek országát.

DUQUESNE: A te irgalmad által legyenek szilárd és erős.

FULTON: Bocssás meg nekem, Istenem.

SIERRA: Hogy megvalljam bűneimet, hogy vezekeljek értük s megjobbítsam életemet, ámen.

Függöny.